

Strasbūras, 2016 06 07
COM(2016) 377 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Trečiųjų šalių piliečių integravimo veiksmų planas

1. ĮVADAS

Europos visuomenės įvairovė nuolat didėja ir ši tendencija tęsiasi. Šiuo metu ES gyvena 20 mln. ne ES piliečių, kurie sudaro 4 proc. visų ES gyventojų¹. Skirtingo intensyvumo žmonių judumas dėl pačių įvairiausių priežasčių bus būdingas XXI amžiaus Europai ir visam pasauliui, todėl ES turi ne tik aktyviau veikti valdydama migracijos srautus, bet ir kurdama trečiųjų šalių piliečių integracijos politiką².

ES jau keletą metų remia valstybių narių integracijos politiką. 2014 m. Teisingumo ir vidaus reikalų taryba dar kartą patvirtino 2004 m. nustatytus ES **bendruosius pagrindinius imigrantų integracijos politikos principus**, kuriuose išdėstytas bendras požiūris į ES esančių trečiųjų šalių piliečių integraciją³. 2011 m. Europos Komisija nustatė Europos trečiųjų šalių piliečių integracijos darbotvarkę⁴, kurioje ragino įvairiose politikos srityse ir įvairiais vyriausybiniams lygmenims stiprinti ir užtikrinti nuoseklų požiūrį į integraciją. Per tuos metus dauguma valstybių narių, atsižvelgdamos į nacionalinį kontekstą, parengė savo integracijos politiką, o ES atliko svarbų vaidmenį remdama kai kuriuos jų veiksmus.

Vis dėlto, nepaisant įdėtų pastangų, su ES gyvenančiais trečiųjų šalių piliečiais užimtumo, švietimo ir socialinės įtraukties srityse elgiamasi blogiau nei su ES piliečiais⁵. Be to, taikant naujausias priemones, kurių imtasi siekiant geriau valdyti didelį šiuo metu ES užplūdusių asmenų, kuriems reikalinga apsauga, skaičių, įskaitant perkėlimo Europos Sąjungoje ir į ES priemones⁶, paaiškėjo, kad mažiau patirties integracijos srityje turinčios valstybės narės turi parengti veiksmingą integracijos strategiją.

Europos visuomenės gerovė, klestėjimas ir sanglauda ateityje iš esmės priklauso nuo to, kaip bus užtikrinamos visų teisėtai ES gyvenančių asmenų galimybės, kad ir kiek laiko jie būtų apsistoję, dalyvauti visuomenės gyvenime ir prie jo prisidėti. Diskriminacijos, prietarų, rasizmo ir ksenofobijos plitimo laikais kyla teisiniai, moraliniai ir ekonominiai imperatyvai puoselėti ES pagrindines teises, vertybes ir laisves, ir toliau dirbti kuriant iš esmės darnesnę visuomenę. Sėkminga trečiųjų šalių piliečių integracija yra bendras visų valstybių narių rūpestis.

Šiandien į integracijos politiką investuojami ištekliai ir energija ilgalaikiu laikotarpiu padės užtikrinti labiau klestinčią, darnesnę ir įtraukią visuomenę. Europos migracijos darbotvarkėje⁷ pabrėžiamas poreikis užtikrinti veiksmingą trečiųjų šalių piliečių integracijos politiką⁸. Atsižvelgiant į dabartinius migracijos iššūkius ir 2016 m. balandžio 6 d. komunikato⁸ nuostatas, atėjo laikas iš naujo peržiūrėti ir sustiprinti bendrą požiūrį visose politikos srityse ir įtraukti visus susijusius subjektus – įskaitant ES, valstybes nares, regionines ir vietos valdžias

¹ Žr. Eurostatas (2015 m.).

² Šiame veiksmų plane aptariama migrantų, įskaitant pabėgėlius, kurie yra ne ES šalių piliečiai ir teisėtai gyvena ES, integracija. Veiksmų planas nėra susijęs su ES valstybių narių piliečiais, kurių tėvai arba seneliai yra migrantai iš trečiųjų šalių, arba ES piliečiais, kurie pasinaudojo savo teise laisvai judėti ar jų šeimų nariais.

³ Žr. 2014 m. birželio 5–6 d. Tarybos posėdyje priimtas Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos išvadas http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf.

⁴ Žr. COM(2011) 455 final, 2011 7 20.

⁵ Žr. Eurostato duomenis: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_-_overview ir EBPO / Europos Sąjunga (2015 m.), *Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In*. <http://www.oecd.org/els/mig/Indicators-of-Immigrant-Integration-2015.pdf>.

⁶ Žr. Komisijos ataskaitas apie perkėlimą Europos Sąjungoje ir į ES (COM (2016) 165 final; COM (2016) 222 final; COM(2016) 360 final).

⁷ Žr. COM(2015) 240 final, 2012 5 13.

⁸ Žr. COM(2016) 197 final, 2016 4 6.

institucijas, taip pat socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas. Šiam požiūriui savo 2016 m. balandžio 12 d. rezoliucijoje, kurioje, *inter alia*, paragino užtikrinti visapusišką visų trečiųjų šalių piliečių, įskaitant pabėgėlius, dalyvavimą ir ankstyvą integraciją⁹, pritarė ir Europos Parlamentas.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 79 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad kompetencija integracijos srityje visų pirma priklauso valstybėms narėms, tačiau ES gali nustatyti priemones, kuriomis nustatytų paskatas ir remtų valstybių narių pastangas skatinti trečiųjų šalių piliečių, teisėtai gyvenančių jų teritorijoje, integraciją, be to, ES atlieka svarbų vaidmenį remdama, skatindama ir koordinuodama valstybių narių šios srities veiksmus ir politiką. Šiuo metu daugelis ES valstybių narių susiduria su panašiomis problemomis, o ES lygmens struktūrinė parama gali suteikti papildomos naudos. Šiame veiksmų plane nustatyta bendra politinė programa, kuri turėtų būti naudinga valstybėms narėms toliau tobulinant ir stiprinant savo nacionalinę trečiųjų šalių migrantų integracijos politiką, ir aprašoma politika, operatyvinė ir finansinė parama, kurią Komisija teiks valstybėms narėms.

2. INTEGRACIJOS IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS

Tyrimai rodo, kad trečiųjų šalių piliečiai toliau susiduria su kliūtimis švietimo srityje, darbo rinkoje ir įsigydami deramą būstą¹⁰. Kitaip nei priimančiosios šalies piliečiams, jiems kyla didesnė skurdo ar socialinės atskirties rizika, net jeigu jie turi darbą. Vaikams kyla ypač didelė skurdo rizika.

Komisijos 2016 m. balandžio 7 d. komunikate¹¹ nurodyta, kad, rengiant nacionalinę ekonomikos ir socialinę politiką, reikės atsižvelgti į naujausią trečiųjų šalių migrantų ir pabėgėlių antplūdį, visų pirma siekiant patenkinti jų būtinus poreikius ir užtikrinti jų integraciją į darbo rinką ir visuomenę. Tai bus rimtas uždavinys daugumai valstybių narių, tačiau, nustačius tinkamas sklandžios ir sėkmingos integracijos sąlygas, tai taip pat reikš naują galimybę, visų pirma tai pasakytina apie demografinius pokyčius patiriančias valstybes nares. Iš įrodymų matyti, kad ekonomikos srityje trečiųjų šalių piliečiai sukuria teigiamą bendrąjį fiskalinį įnašą, jeigu jie tinkamai ir laiku integruojami, visų pirma tai pasakytina apie ankstyvą integraciją į švietimo sistemą ir darbo rinką¹².

⁹ Žr. 2016 m. balandžio 12 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Viduržemio jūros regione ir poreikio nustatyti holistinį ES požiūrį į migraciją (2015/2095(INI)).

¹⁰ 2015 m. trečiųjų šalių piliečių užimtumo lygis buvo 12,4 procentinio punkto mažesnis nei priimančiųjų šalių piliečių užimtumo lygis, o moterų užimtumo lygis buvo ypač žemas. Trečiųjų šalių migrantai dažnai yra nepakankamai užimti, nepaisant to, kad turi aukštąjį išsilavinimą. Mokyklų nebaigusių asmenų skaičius yra dvigubai didesnis tarp pirmos kartos migrantų (42 proc.), palyginti su moksleiviais, kurių tėvai yra senbuviai (20 proc.), ir vis dar yra aukštas tarp antrosios kartos migrantų (senbuvų ir tų, kurių tėvai gimę užsienyje) (34 proc.). 2014 m. 49 proc. trečiųjų šalių piliečių kilo skurdo arba socialinės atskirties rizika, palyginti su 22 proc. priimančiosios šalies piliečių. 18,2 proc. ne ES gimusio jaunimo patyrė rimtų materialinių sunkumų. Labiau tikėtina, kad trečiųjų šalių piliečiai gyvens perpildytame namų ūkyje, tačiau to negalima pasakyti apie vietinius gyventojus.

¹¹ Žr. „2016 m. Europos semestras: Struktūrinių reformų pažangos vertinimas, makroekonominio disbalanso prevencija ir naikinimas ir pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 atliktų nuodugnių apžvalgų rezultatai“ (COM(2016) 95 final/2).

¹² Žr., pvz., EBPO, *The Fiscal Impact of Immigration in OECD Countries* (liet. „Fiskalinis imigracijos poveikis EBPO šalyse“) (skelbiama leidinyje „International Migration Outlook 2013“) ir EB politikos peržiūrą *Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities* (liet. „Migracijos tyrimas: tikrovė ir galimybių išnaudojimas“), 2016 m.

Nesugebėjimas išnaudoti trečiųjų šalių piliečių potencialo ES reikštų masinį išteklių švaistymą tiek pačių asmenų, tiek visos ekonomikos ir visuomenės atžvilgiu¹³. Yra akivaizdus pavojus, kad neintegravimo sąnaudos bus didesnės nei investicijos į integracijos politiką.

Individualūs integracijos poreikiai iš esmės priklauso nuo priežasčių, dėl kurių asmuo atvyko į ES, tikėtinos buvimo trukmės, taip pat atvykusių asmenų gebėjimų, išsilavinimo ir darbo patirties. Aukštos kvalifikacijos trečiųjų šalių piliečiai, kurie persikelia dėl ekonominių priežasčių, dažnai pasinaudos darbdavių teikiama integracijos parama, pvz., kalbos pamokomis, taip pat darbo aplinkoje veikiančia sistema. Kiti trečiųjų šalių piliečiai tokios paramos gali ir negauti. Naujai atvykę pabėgėliai dažnai susiduria su konkrečiomis problemomis, pvz., dėl patirtų traumų atsiradęs pažeidžiamumas, dokumentų, įskaitant kvalifikaciją patvirtinančius pažymėjimus, neturėjimas, neveiklumas prieš prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūrą ir jos metu¹⁴, taip pat kultūriniais ir kalbos barjeriais bei stigmatizavimo rizika švietimo srityje, darbo ir būsto rinkoje, kuri kyla ne vien pabėgėliams.

Trečiųjų šalių piliečių integracijos rėmimo veiksmų nereikia ir nereikėtų imtis susilpninant priemones, kuriomis teikiama parama kitoms pažeidžiamoms ar palankių sąlygų neturinčioms grupėms ar mažumoms. Tiesą sakant, trečiųjų šalių piliečių integracijos aspekto numatymas yra ir turėtų būti neatsiejama pastangų atnaujinti ir kurti įtraukią socialinę, švietimo, darbo rinkos, sveikatos ir lygybės politiką dalis, siekiant visiems sudaryti prasmingas galimybes dalyvauti visuomenės ir ekonominiame gyvenime. Būsimos Europos naujų įgūdžių darbotvarkės¹⁵ paskirtis – stiprinti žmogiškąjį kapitalą ir jo įsidarbinimo Europoje galimybes, ir taip prisidėti prie didesnio konkurencingumo visoje ES. Kartu tikslingos konkrečios priemonės gali padėti patenkinti konkrečių trečiųjų šalių migrantų grupių poreikius, nesvarbu, ar tokie migrantai neseniai atvyko ir atitinka buvimo sąlygas ir ar jie ES jau gyvena keletą metų¹⁶.

3. DARNIOS VISUOMENĖS KŪRIMAS

Kuriant veiksmingą neseniai atvykusių trečiųjų šalių piliečių, kurie atitinka buvimo sąlygas, ir ilgiau ES gyvenančių trečiųjų šalių piliečių integracijos politiką reikia suprasti, kad ji susijusi su ilgalaikėmis investicijomis. Reikia pakankamų politinių, socialinių ir finansinių investicijų į veiksmingas ir sąžiningas integracijos priemones; šios investicijos ilgainiui bus naudingos visoms mūsų bendruomenėms.

Patirtis rodo, kad integracijos politika būna sėkminga, kai ja siekiama užtikrinti nuoseklias sistemas, palengvinančias kiekvieno visuomenės nario – trečiųjų šalių piliečių ir bendruomenių, kuriose jie apsigyvena, – dalyvavimą ir įgalėjimą. Tai reiškia, kad asmenys turi būti integruojami prieš jiems pradėdant dalyvauti darbo rinkoje ir išmokstant

¹³ Žr. Europos Komisijos Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato paskelbtą dokumentą [An Economic Take on the Refugee Crisis](#) (liet. „Pabėgėlių krizės ekonominis vertinimas“).

¹⁴ ES teisėje – visų pirma Priėmimo sąlygų direktyvoje (2013/33/ES) ir Direktyvoje dėl kvalifikacijų pripažinimo (2011/95/ES) – valstybėms narėms nustatytos konkrečios pareigos iš pat pradžių sudaryti prieglobsčio prašytojams tinkamas priėmimo sąlygas, užtikrinti vienodas galimybes įsidarbinti ir palengvinti darbo paiešką iš karto, kai tik suteikiamas apsaugos statusas, taip pat, atsižvelgiant į diplomų pripažinimą, užtikrinti vienodą požiūrį ir numatyti konkrečias lengvatines sąlygas.

¹⁵ Žr. „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė. Drauge dirbant didinti žmogiškąjį kapitalą, įsidarbinimo galimybes ir konkurencingumą“ (COM(2016) 381), dar nepaskelbta.

priimančiosios šalies kalbą: integracijos procesas yra veiksmingiausias tuomet, kai jis susietas su supratimu, ką reiškia gyventi įvairove pasižyminčioje Europos visuomenėje.

Europos Sąjunga grindžiama pagrindinėmis vertybėmis, įskaitant demokratiją, teisinę valstybę ir pagarbą pagrindinėms teisėms. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje garantuojama daugybė integracijos procesui esminę reikšmę turinčių teisių, įskaitant kalbos ir religijos laisves, taip pat teises į lygybę ir nediskriminavimą. Šių esminių vertybių įsisąmoninimas ir jų laikymasis yra esminis gyvenimo ir dalyvavimo priimančiojoje visuomenėje aspektas. Kartu šiomis teisėmis užtikrinama trečiosios šalies piliečio apsauga ir skatinama jo integracija į visuomenę. Šiuo atžvilgiu Taryba trečiųjų šalių piliečių integravimo klausimą aptarė savo 2016 m. metinėse diskusijose dėl teisinės valstybės¹⁷, kuriose dar kartą patvirtino vadovavimosi pagrindinėmis vertybėmis ir abipusio integracijos proceso principo svarbą.

Šis dinamiškas abipusis integracijos procesas reiškia ne tik *lūkesčius*, kad trečiųjų šalių piliečiai priims ES pagrindines vertybes ir mokysis priimančiosios šalies kalbos, bet ir prasmingų galimybių *sudarymą*, kad jie galėtų dalyvauti valstybės narės, kurioje apsigyveno, ekonominiame ir visuomenės gyvenime.

Aktyvus dalyvavimas ir sąlygų sudarymas dalyvauti politiniame, kultūriniame ir socialiniame gyvenime yra ne mažiau svarbus kuriant priklausymo priimančiajai visuomenei ir visiško pritapimo joje jausmą ir socialiniu bei ekonominiu požiūriu klestinčią visuomenę. Draugiškos, įvairios ir įtraukios visuomenės kūrimas – tai procesas, kuriame turi dalyvauti tiek trečiųjų šalių piliečiai, tiek priimančiosios visuomenės nariai. Labai svarbu skatinti kultūrų dialogą (įskaitant religinių bendruomenių religijų dialogą) pagarbos žmogaus teisėms ir Europos vertybių klausimais.

4. PAGRINDINIAI POLITINIAI PRIORITETAIR PRIEMONĖS, KURIOMIS REMIAMA INTEGRACIJA EUROPOS SĄJUNGOJE

Sėkminga integracija – ilgalaikis procesas, tačiau svarbiausia, kad jis vyksta pačiose įvairiausiose politikos srityse, pvz., švietimo, užimtumo, verslumo, kultūros srityse, ir įvairiomis aplinkybėmis. Remiantis 2011 m. Europos integracijos darbotvarke, šiame veiksmų plane nustatomi politiniai prioritetai ir priemonės, kurios padės įgyvendinti šiuos prioritetus.

4.1 Politiniai prioritetai

Prioritetą reikia suteikti konkrečioms priemonėms, kurių reikia imtis ES ir valstybių narių lygmeniu, kad būtų stiprinama ir remiama integracija visose politikos srityse.

4.1.1 Prieš išvykimą / atvykimą taikomos priemonės

Paaikškėjo, kad kuo anksčiau migracijos procese teikiama parama trečiųjų šalių piliečiams yra esminis sėkmingos integracijos aspektas. Visų pirma, kai įmanoma, būtina nustatyti į atvykėlius iš trečiųjų šalių ir priimančiosios visuomenės piliečius orientuotas prieš išvykimą / atvykimą taikomas priemones. Tokios priemonės gali būti naudingos asmenims, kad ir kokie būtų jų atvykimo į ES motyvai, tačiau jos gali būti ypač svarbios rengiantis perkelti pabėgėlius. Kadangi valstybės narės turėtų būti jau pradėjusios įgyvendinti 2015 m. birželio mėn. sprendimą dėl perkėlimo į ES¹⁸, kartu su Turkija vykdomą humanitarinio

¹⁷ Žr. <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2016/05/24/>.

¹⁸ Žr. C(2015) 3560 final.

priėmimo programą¹⁹ ir „vienas už vieną“ perkėlimo schemą pagal ES ir Turkijos pareiškimą²⁰, bus labai svarbu parengti papildomas integraciją palengvinančias prieš išvykimą taikomas priemones, visų pirma atsižvelgiant į struktūrinę perkėlimo sistemą, kaip pranešta 2016 m. balandžio 6 d. komunikate²¹.

Atitinkamų trečiųjų šalių piliečių, visų pirma atvykstančių dėl su darbu arba šeima susijusių priežasčių, ir perkeliamų pabėgėlių kalbos ir su darbu susijęs mokymas prieš išvykimą gali paspartinti jų integraciją būsimoje aplinkoje. Paaiškėjo, kad šios priemonės ypač veiksmingos spartinant integraciją, jeigu jas drauge kuria kilmės ir paskirties šalys. Vis dėlto bendradarbiavimas su kilmės ir tranzito šalimis šiuo klausimu dar nėra pakankamai išvystytas. Savo Komunikate dėl naujo partnerystės su trečiosiomis šalimis modelio sukūrimo pagal Europos migracijos darbotvarkę²² Komisija siūlo vadovautis nuosekliu ir tikslingu požiūriu ir kartu su valstybėmis narėmis kurti priemones, įrankius ir svertus, kurie padėtų užmegzti visapusišką partnerystę su trečiosiomis šalimis siekiant geriau valdyti migraciją. Pvz., Komisija dirbs su valstybėmis narėmis siekdama stiprinti bendradarbiavimą su atrinktomis trečiosiomis šalimis, kad įgyvendintų veiksmų plane, kuris 2015 m. lapkričio mėn. pasirašytas Valetos aukščiausiojo lygio susitikime migracijos klausimais²³, nustatytus įsipareigojimus, įskaitant įsipareigojimus, susijusius su prieš išvykimą taikomomis priemonėmis.

Perkeliamus pabėgėlius reikia informuoti apie šalį, į kurią bus perkelti, kad jie galėtų realiau įvertinti naujo gyvenimo lūkesčius, supažindinti juos su jų teisėmis ir pareigomis, ir padėti įgyti kalbos ir kitų įgūdžių, kurie gali būti naudingi sėkmingai prisitaikant naujoje aplinkoje, – visa tai yra labai svarbūs aspektai, dėl kurių į paskirties šalis atvykusių pabėgėlių integracija tampa lengvesnė.

Be to, visuose integracijos proceso etapuose, įskaitant laiką iki išvykimo, reikia išradingai pasinaudoti technologijomis, socialine žiniasklaida ir internetu. Kai kurios valstybės narės sukūrė internetines priemones, pvz., telefono programėles, kuriomis informuoja naujai atvykusius prieglobsčio prašytojus apie jų teises ir priimančiąją visuomenę, arba rengia kalbos pagrindų mokymo kursus ar teikia kasdieniam gyvenimui naudingą praktinę informaciją.

Panašiai prieš atvykimą taikomos priemonės gali padėti priimančiosioms bendruomenėms pasirengti trečiųjų šalių piliečių atvykimui, padidinti jų prielankumą ir supratimą, siekiant panaikinti išankstines nuostatas ir skatinti atvirą ir draugišką požiūrį. Dauguma valstybių narių perkeltus pabėgėlius priimančiose bendruomenėse jau įgyvendina tam tikras prieš atvykimą taikomas priemones. Pvz., tinklas SHARE, kurį bendrai finansuoja Europos Komisija ir kuris siekia apjungti Europos regionines ir vietos valdžios institucijas ir jų pilietinės visuomenės partnerius, dalyvaujančius pabėgėlių perkėlimo ir integravimo procese, sukūrė priemonių rinkinį „Share City Curriculum“, kurio tikslas – draugiškai sutikti perkeltus pabėgėlius, juos remti ir įgalėti²⁴.

Atsižvelgdama į perkėlimo įsipareigojimų vykdymą, Komisija toliau finansiškai remia valstybių narių pastangas įgyvendinant prieš išvykimą taikomas priemones ir stiprina bendradarbiavimą su atitinkamais tarptautiniais subjektais, pvz., Tarptautine migracijos

¹⁹ Žr. C(2015) 9490.

²⁰ Žr. <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>

²¹ Žr. COM(2016) 197 *final*, 2016 4 6.

²² Žr. Komunikatą dėl naujo partnerystės su trečiosiomis šalimis modelio sukūrimo pagal Europos migracijos darbotvarkę (COM(2016) 385, 2016 m. birželio 7 d.).

²³ Žr. http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2015/11/ACTION_PLAN_EN_pdf/

²⁴ Žr. galutinę ataskaitą: <http://www.eurocities.eu/eurocities/news/-Building-a-resettlement-network-of-European-cities-and-regions-SHARE-project-publication-WSPO-A9SHLX>.

organizacija (TMO). Komisijos siūlymu nauja Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra turės atlikti pagrindinį vaidmenį palengvinant valstybių narių keitimąsi geriausia patirtimi, įskaitant prieš išvykimą taikomų integracijos priemonių įgyvendinimo patirtį, ir stebint, kaip vyksta tokios patirties mainai²⁵.

Komisija imsis šių veiksmų:

- pradės projektus, kuriais padės vietos bendruomenėms, įskaitant perkėlimo programose dalyvaujančias bendruomenes, kurti prieš išvykimą / atvykimą taikomas priemones; dėmesys bus telkiamas į prioritetines trečiąsias šalis;
- dirbs su valstybėmis narėmis, siekdama stiprinti bendradarbiavimą su atrinktomis trečiosiomis šalimis įgyvendinant prieš išvykimą / atvykimą taikomas priemones, įskaitant Valetos veiksmų plane nustatytas priemones.

Rekomenduojama, kad, stiprindamos savo integracijos politiką, valstybės narės:

- skatintų įgyvendinti privačiojo sektoriaus remiamas pabėgėlių perkėlimo programas²⁶, kuriomis užtikrinamas aktyvus vietos bendruomenių dalyvavimas trečiųjų šalių piliečių integravimo procese;
- apsvaistytų galimybę dalyvauti daugiašaliuose suinteresuotųjų subjektų įgyvendinamuose pabėgėlių perkėlimo projektuose, pvz., perkėlimo į ES ir pabėgėlių priėmimo palengvinimas dalijantis naujausiomis žiniomis ES projektas²⁷;
- teiktų informaciją prieš išvykimą, kad asmenys būtų pasirengę atvykti į ES, įskaitant šiuo tikslu skiriamus ryšių palaikymo integracijos klausimais pareigūnus pagrindinėse trečiosiose šalyse.

4.1.2. Švietimas

Švietimas ir mokymas yra bene galingiausios integracijos priemonės, o prieiga prie jų turėtų būti užtikrinama ir remiama kuo anksčiau. Įgyti pagrindiniai gebėjimai – tai tolesnio mokymosi, įsidarbinimo ir socialinės įtraukties pamatas.

Trečiosios šalies piliečiams labai svarbu išmokti paskirties šalies kalbą, tuomet jų integracijos procesas bus sėkmingas. Kalbos integracijos programos turėtų būti prieinamos kuo ankstesniame etape po atvykimo ir pritaikytos prie kiekvieno asmens kalbų mokėjimo poreikių, be to, tokiose programose kalbos mokymasis turėtų būti derinamas su kitais įgūdžiais ir gebėjimais arba darbo patirtimi. Ypač reikėtų stengtis užtikrinti, kad šie kursai būtų vienodai prieinami tiek moterims, tiek vyrams.

Visi bet kurios lyties vaikai, kad ir iš kokios šeimos ar kultūrinės aplinkos būtų kilę, turi teisę į mokslą, kad būtų užtikrintas jų vystymasis. Visai tikėtina, kad pabėgėlių vaikai kurį laiką nesimokė arba tam tikrais atvejais apskritai negalėjo lankyti mokyklos, todėl jiems reikės konkrečios paramos, įskaitant atsiradusių mokymo spragų užpildymą. Mokytojams reikia

²⁵ Žr. COM(2016) 197 *final*, 2016 4 6.

²⁶ Pagal privačiojo sektoriaus rėmimo programas pilietinės visuomenės organizacijos arba asmenų grupės prisideda prie perkėlimo išlaidų finansavimo ir, bendradarbiaudamos su vietos bendruomenėmis, pasirūpina pradine perkeltų pabėgėlių integracija.

²⁷ Projektas EU-FRANK. Perkėlimo į ES ir pabėgėlių priėmimo palengvinimas dalijantis naujausiomis žiniomis: ES finansuojamas projektas, kurį 2016–2020 m. įgyvendina Švedijos migracijos agentūra.

būtinų įgūdžių, kad padėtų tokiems vaikams, be to, jiems reikėtų padėti dirbti daugiatautėse klasėse, taip pat užkirsti kelią mokyklos nebaigimui ir segregacijai švietimo srityje.

Ankstyvasis vaikų ugdymas ir priežiūra yra šeimų ir vaikų iš trečiųjų šalių integracijos pagrindas. Ši integracija yra labai svarbi stengiantis pritapti nevienalytėje visuomenėje ir mokantis kalbų. Investavimas į ankstyvąjį vaikų ugdymą ir priežiūrą pasirodė esanti veiksminga priemonė kovojant su skurdu ir socialine atskirtimi, ir užtikrinant, kad visiems vaikams būtų suteikta galimybė išnaudoti visą savo potencialą.

Kad galėtų suprasti savo įsipareigojimus, susijusius su nauju gyvenimu priimančiojoje visuomenėje ir aktyviai dalyvauti šios visuomenės gyvenime, trečiųjų šalių piliečiams labai svarbu susipažinti su priimančiosios visuomenės įstatymais, kultūra ir vertybėmis. Ugdymas atlieka svarbų vaidmenį vaikų socializacijos procese ir gali padėti skatinti trečiųjų šalių piliečių ir priimančiosios visuomenės socialinę sanglaudą ir tarpusavio supratimą. Klausimas dėl pilietinio ugdymo kursų rengimo vidurinėse mokyklose turėtų būti toliau nagrinėjamas. Neformalusis mokymasis (pvz., jaunimo asociacijose, kultūra ir sportas) taip pat atlieka esminį vaidmenį palengvinant integraciją per formalųjį švietimą vidurinėse arba aukštesiose mokyklose.

Pagal Europos naujų įgūdžių darbotvarkę Komisija siūlys priemones, kuriomis skatins žemos kvalifikacijos asmenis kelti kvalifikaciją, o tai galėtų būti naudinga trečiųjų šalių piliečiams²⁸.

Komisija imsis šių veiksmų:

- teiks internetines kalbos įgūdžių vertinimo ir mokymosi paslaugas naujai atvykusiems trečiųjų šalių piliečiams, visų pirma pabėgėliams, ir šiam tikslui skirs priemonę „Erasmus+ Online Linguistic Support“ (100 000 trejų metų trukmės licencijų internetiniams kalbų kursams, kuriomis galės pasinaudoti pabėgėliai);
- rems tarpusavio mokymosi renginius, susijusius su svarbiausiomis politikos priemonėmis, pvz., įvadinės pamokos, įgūdžių ir kalbos vertinimas, parama nelydimiems vaikams, kultūrinis sąmoningumas, akademinį kvalifikacijų pripažinimas ir integracija į aukštąjį mokslą;
- rems mokyklos bendruomenės pastangas skatinti integracinį švietimą ir spręsti konkrečius besimokančių migrantų poreikius pasitelkiant Komisijos internetinę platformą [„School Education Gateway“](#);
- pašalins kliūtis trečiųjų šalių mergaitėms ir berniukams dalyvauti ankstyvojo ugdymo sistemoje, šiuo tikslu plėtos Europos vaikų ankstyvojo ugdymo ir priežiūros kokybės sistemą (angl. *European Quality Framework for Early Childhood Education*, ECEC), įskaitant pagalbą ECEC darbuotojams, kad jie galėtų patenkinti ypatingoje padėtyje esančių šeimų poreikius;
- rems žemos kvalifikacijos asmenų kvalifikacijos kėlimą, kaip nustatyta Europos naujų įgūdžių darbotvarkėje.

Rekomenduojama, kad, stiprindamos savo integracijos politiką, valstybės narės:

- mokytojams ir mokyklų darbuotojams suteiktų gebėjimus, kurių reikia įvairiai auditorijai suvaldyti, ir stengtųsi įdarbinti migrantų kilmės mokytojus;

²⁸ Žr. „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė. Drauge dirbant didinti žmogiškąjį kapitalą, įsidarbinimo galimybes ir konkurencingumą“ (COM(2016) 381), dar nepaskelbta.

4.1.3. Integracija į darbo rinką ir galimybė gauti profesinį mokymą

Darbas yra kertinis integracijos proceso aspektas. Norint tapti priimančiosios šalies ekonominio ir socialinio gyvenimo dalyviu, užsitikrinti galimybę gauti deramą būstą ir gyvenimo sąlygas, taip pat integruotis ekonominiu požiūriu, labai svarbu rasti darbą. Laiku vykdoma ir visapusiška integracija į darbo rinką taip pat gali padėti patenkinti didėjančią konkrečių gebėjimų paklausą ES ir sustiprinti gerovės sistemų tvarumą senėjančios visuomenės ir darbo jėgos sąlygomis. Tiesą sakant, darbas paprastai yra vienintelis svarbiausias veiksnys, kuriuo įvertinamas trečiųjų šalių piliečių bendras fiskalinis indėlis²⁹. Verslumo skatinimas, įskaitant galimybę pasinaudoti veikiančiomis mikrokredito paramos sistemomis, taip pat yra gyvybiškai svarbi trečiųjų šalių piliečių indėlio į ekonomiką ir apskritai visos visuomenės gyvenimą skatinimo priemonė.

Tačiau trečiųjų šalių piliečių užimtumo rodikliai daugumoje valstybių narių dažnai yra mažesni, palyginti su priimančiosios šalies piliečių užimtumu³⁰. Daugumos trečiųjų šalių piliečių kvalifikacija arba gebėjimai yra per aukšti jų dirbamam darbui arba jų darbo sąlygos yra prastesnės, visų pirma tai pasakytina apie darbo užmokestį, darbo vietos saugumą, nepakankamą atstovavimą tam tikruose sektoriuose arba karjeros galimybes³¹. Moterų užimtumo arba aktyvumo rodikliai dažnai yra ypač žemi³², todėl būtina daugiau dėmesio skirti jų integracijai į darbo rinką.

Siekiant užtikrinti, kad asmenys išnaudotų visą savo potencialą, labai svarbu sudaryti lengvesnes sąlygas įgūdžiams patvirtinti ir kvalifikacijai pripažinti. Tai ypač svarbu pabėgėliams, kurie gali neturėti reikalingų dokumentinių įrodymų, patvirtinančių jų ankstesnius mokymosi pasiekimus ar kvalifikaciją, buvo priversti nutraukti mokslą arba galbūt nedalyvavo formaliojo švietimo sistemoje.

2016 m. kovo 16 d. trišaliame socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime³³ ES tarpsektoriniai socialiniai partneriai pateikė bendrą pareiškimą dėl pabėgėlių krizės³⁴, kuriame pabrėžė pabėgėlių integracijos mokymo ir užimtumo srityse ir apskritai į pačią visuomenę svarbą, ir prašė rasti visapusišką sprendimo būdą, kuris būtų taikomas analizuojant įgūdžius ir juos patvirtinant ir kuris būtų pagrįstas ekonominiais poreikiais.

Net jeigu ES teisėje jau nustatyta, kad pabėgėliai turi tokias pat galimybes įsidarbinti kaip ir piliečiai, integruotos ir tikslingos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės vis tiek bus reikalingos siekiant palengvinti pabėgėlių dalyvavimą darbo rinkoje. Komisija teigiamai

²⁹ Žr. Europos Komisijos Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato paskelbtą dokumentą „[An Economic Take on the Refugee Crisis](#)“ („Pabėgėlių krizės ekonominis vertinimas“).

³⁰ Žr. Eurostato duomenis: [Migrant integration in the EU labour market](#) (liet. „Migrantų integracija į ES darbo rinką“), 2016 6 6.

³¹ Daugiau nei 40 proc. trečiųjų šalių darbuotojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, dirba vidutinės kvalifikacijos arba nekvalifikuotą darbą, palyginti su 20 proc. priimančiosios šalies piliečių, dirbančių analogišką darbą; Eurostato darbo jėgos tyrimas.

³² 2015 m. darbą turėjo mažiau nei pusė trečiųjų šalių pilietybę turinčių moterų, t. y. tokių moterų užimtumo lygis buvo 16 procentinių punktų mažesnis už ES pilietybę turinčių moterų užimtumo rodiklį.

³³ Du kartus per metus rengiamame trišaliame socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime dalyvauja ES institucijų ir ES socialinių partnerių vadovai, kurie aptaria aktualius klausimus.

³⁴ Žr. https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/press-release/files/14.03.16_final_eco_soc_partners_message_refugee_crisis.pdf

vertina tai, kad kai kurios valstybės narės (pvz., Belgija, Italija, Rumunija) galimybes įsidarbinti užtikrina daug anksčiau, palyginti su Priėmimo sąlygų direktyvoje nustatytu devynių mėnesių terminu. Ji taip pat teigiamai vertina tai, kad prieglobsčio prašytojams buvo sudarytos lengvesnės įsidarbinimo sąlygos (pvz., Vokietijoje), taip pat iniciatyvas susieti prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių mokomąją praktiką su įsidarbinimo galimybėmis (pvz., Švedijoje, Danijoje, Suomijoje, Portugalijoje, Estijoje). Vis dėlto, nepaisant šių tendencijų, praktiškai vis dar susiduriama su didelėmis įsidarbinimo kliūtimis.

Ankstyva integracija į profesinį mokymą, kuris yra aiškiai orientuotas į darbu grindžiamą mokymąsi, gali būti ypač veiksmingas kai kuriems trečiųjų šalių piliečiams, nes gali suteikti jiems pagrindą sėkmingai integruotis į darbo rinką ir toliau siekti aukštesnės kvalifikacijos. Komisija sujungs esamas politines iniciatyvas ir programas (Europos pameistrystės aljansas, Europos jaunimo paktas, „Erasmus+“, programa „Švietimas ir mokymas 2020“ ir pan.), kad skatintų tarpusavio mokymąsi ir dalijimąsi perspektyvia patirtimi, susijusia su integracija profesinio mokymo srityje.

Galiausiai ankstyvas nesimokančių ir nedarbančių jaunuolių, įskaitant trečiųjų šalių pilietybę turinčius jaunuolius, aktyvumo skatinimas ir integracija yra gyvybiškai svarbi aplinkybė siekiant užtikrinti greitą jų integraciją į švietimo, pameistrystės ir stažuočių sistemas ar darbo rinką. Atsižvelgdama į dabartinę „Jaunimo garantijų“ iniciatyvą, Komisija išnagrinės galimybes toliau gerinti pažeidžiamų nesimokančių ir nedarbančių jaunuolių informavimo veiklą, įskaitant trečiųjų šalių pilietybę turinčius jaunuolius, jei įmanoma, dalyvaujant privačiojo sektoriaus subjektams.

Pagal Europos naujų įgūdžių darbotvarkę Komisija kurs priemones ir įrankius, kad galėtų remti įgūdžių profiliavimą ir trečiųjų šalių piliečių kvalifikacijos pripažinimą³⁵.

Komisija imsis šių veiksmų:

- kurs internetinę perspektyvios praktikos, susijusios su pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų (jei yra nemaža tikimybė, kad jiems bus suteikta apsauga) integracija į darbo rinką, saugyklą, kuria valstybių narių politikos formuotojai galėtų naudotis kaip informacijos šaltiniu;
- įgyvendindama Europos naujų įgūdžių darbotvarkę: a) sukurs naują įgūdžių ir kvalifikacijų priemonių rinkinį, kad padėtų laiku nustatyti naujai atvykusių trečiųjų šalių piliečių įgūdžius ir kvalifikaciją; b) užtikrins, kad per „Europass“ portalą būtų renkama tikslesnė informacija apie kvalifikacijos pripažinimo praktiką ir sprendimus įvairiose šalyse; c) ir, peržiūrėdama Europos kvalifikacijų sistemą, padidins skaidrumą ir supratimą apie kvalifikacijas, įgytas trečiosiose šalyse;
- teiks konkrečią paramą, kad padėtų kuo anksčiau pripažinti trečiųjų šalių piliečių, įskaitant pabėgėlius, akademinę kvalifikaciją, įskaitant glaudesnę nacionalinių akademinio pripažinimo informacijos centrų (NARIC) ir priėmimo institucijų mokymo personalo bendradarbiavimą;
- pradės projektus (finansuojamus Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo lėšomis ir pagal ES užimtumo ir socialinių inovacijų programą), kuriais būtų skatinama pabėgėlių

³⁵ Žr. „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė. Drauge dirbant didinti žmogiškąjį kapitalą, įsidarbinimo galimybes ir konkurencingumą“ (COM(2016) 381), dar nepaskelbta.

integracija į darbo rinką, greita adaptacija darbo rinkoje ir moterų profesinis mokymas ir integracija į darbo rinką;

- nustatys geriausią patirtį, kad būtų skatinamas ir remiamas migrantų verslumas ir finansuojami bandomieji gerosios patirties sklaidos projektai.

Rekomenduojama, kad, stiprindamos savo integracijos politiką, valstybės narės:

- remtų greitą naujai atvykusių trečiųjų šalių piliečių adaptaciją darbo rinkoje, pvz., anksti įvertinant įgūdžius ir kvalifikaciją, rengiant bendrą kalbos ir darbo vietoje mokymą, teikiant konkrečius patarimus ir mentorystės paslaugas;
- pašalintų kliūtis ir užtikrintų pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams (jeigu tikėtina, kad jiems bus suteiktas prieglobstis) galimybes gauti veiksmingą profesinį mokymą ir įsidarbinti;
- kuo greičiau įvertintų, patvirtintų ir pripažintų trečiųjų šalių piliečių įgūdžius ir kvalifikaciją, kad jie galėtų visapusiškai pasinaudoti ES lygmeniu prieinamomis priemonėmis;
- pasitelkdamos pritaikytą verslo mokymą ir mentorystę ir sudarydamos galimybes trečiųjų šalių piliečiams pasinaudoti paramos verslo schemomis, skatintų verslumą.

4.1.4. Galimybė gauti pagrindines paslaugas

Galimybė gauti tinkamą ir įperkamą būstą yra viena pagrindinių sąlygų, kurią įvykdžius trečiųjų šalių piliečiai gali pradėti gyvenimą naujoje visuomenėje, tačiau būsto įsigijimas dėl dabartinių migrantų srautų, atsižvelgiant tiek į pradinį priėmimo etapą, tiek į ilgalaikio būsto paieškos sprendimo būdus, kuriais būtų užtikrinamos tinkamos galimybės įsidarbinti, yra gana problemiškas. Nors atsakomybė už aprūpinimo būstu politiką priklauso nacionalinei kompetencijai, Komisija remia valstybių narių pastangas spręsti skubaus apgyvendinimo uždavinius, kurie kyla dėl pabėgėlių krizės, ir teikia finansavimą, kad būtų užtikrintas tinkamas ir įperkamas socialinis būstas³⁶. Europos investicijų bankas taip pat gali teikti paramą, pvz., finansuoti priėmimo centrus, laikino apgyvendinimo per prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo procedūrą išlaidas ir ilgesnio laikotarpio socialinio būsto, skirto trečiųjų šalių piliečiams, kuriems suteiktas prieglobstis, išlaidas³⁷.

Pagal ES miestų darbotvarkę³⁸ sukurtame naujame Europos integracijos ir partnerystės tinkle (žr. 4.2.1 dalį) miestai, valstybės narės ir kiti suinteresuotieji subjektai galės keistis žiniomis ir gerąja patirtimi, susijusia su įvairovės ir migracijos aspektu miestuose, įskaitant geografinės izoliacijos ir getų atsiradimo problemos sprendimą, ir nustatyti trukdžius ir konkrečius veiksmus.

Yra įrodymų, kad bloga sveikata ir sveikatos priežiūros paslaugų trūkumas gali būti esminė ir nuolatinė kliūtis integracijai, kuri gali daryti poveikį iš esmės visoms gyvenimo sritims ir nuo

³⁶ Aprūpinimas socialiniu būstu gali būti remiamas pagal 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų programas.

³⁷ Iki šiol patvirtintos trys paskolos, kurių bendra suma apytiksliai sudaro 800 mln. EUR; šios paskolos bus skirtos apytiksliai 250 000 pabėgėlių finansuoti (Vokietija ir Prancūzija prognozuoja, kad išlaidos sudarys apie 1,6 mlrd. EUR, o šiuo metu vertinamas papildomos paskolos prašymas). Europos investicijų bankas kartu su investicijomis apgyvendinimo srityje, taip pat finansuoja pabėgėlių papildomo švietimo ir socialinės paramos išlaidas.

³⁸ Žr. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.

kurios priklauso įsidarbinimo, švietimo, priimančiosios šalies kalbos mokymosi galimybės ir bendravimo su valdžios institucijomis pobūdis. Visų pirma per pirmąjį priėmimo etapą labai svarbu užtikrinti galimybę gauti sveikatos priežiūros paslaugas, tačiau trečiųjų šalių piliečiai, norėdami pasinaudoti įprastomis sveikatos priežiūros paslaugomis, perprasti nepažįstamas sveikatos priežiūros sistemas ir veiksmingai bendrauti su sveikatos priežiūros darbuotojais, gali susidurti su konkrečiomis problemomis. Komisija finansuos projektus, kuriais bus skatinama laikytis geriausios patirties, susijusios su sveikatos priežiūros paslaugų teikimu pažeidžiamiems asmenims, visų pirma pabėgėliams. Be to, Komisija kartu su Europos ligų prevencijos ir kontrolės centru (ECDC) ir Tarptautine migracijos organizacija (TMO) sukūrė asmens sveikatos kortelę, kad padėtų nustatyti trečiųjų šalių piliečių sveikatos poreikius ir palengvintų sveikatos priežiūrą.

Komisija imsis šių veiksmų:

- skatins naudoti ES fondus trečiųjų šalių piliečių priėmimo, švietimo, apgyvendinimo ir aprūpinimo socialine infrastruktūra tikslais;
- stiprins bendradarbiavimą su Europos investicijų banku, kad būtų užtikrintas trečiųjų šalių piliečių laikino apgyvendinimo, sveikatos apsaugos paslaugų ir socialinio būsto finansavimas;
- skatins valstybių narių ir miestų tarpusavio mokymosi mainus, kurie bus vykdomi rengiant studijų vizitus, tarpusavio vertinimus ir dalijantis geriausią patirtimi, kaip spręsti apgyvendinimo uždavinius, įskaitant geografinę izoliaciją ir getų kūrimą;
- rems geriausią patirtį, susijusią su priežiūros paslaugų teikimu trečiųjų šalių piliečiams ir pabėgėliams, įskaitant moteris, vaikus ir pagyvenusius asmenis, pagal sveikatos programą;
- sukurs bandomuosius mokymo modulius apie rūpinimąsi trečiųjų šalių piliečių ir pabėgėlių sveikata, skirtus sveikatos priežiūros specialistams, kad atnaujintų ir sustiprintų pirminės sveikatos priežiūros specialistų įgūdžius ir gebėjimus ir skatintų visapusišką požiūrį trečiųjų šalių piliečių ir pabėgėlių sveikatos priežiūros srityje.

Rekomenduojama, kad, stiprindamos savo integracijos politiką, valstybės narės:

- aprūpinimo būstu srityje laikytųsi integruoto požiūrio ir užtikrintų koordinuotą politiką, įskaitant vienodas galimybes įsidarbinti, gauti sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas, ir bendradarbiautų įvairių sektorių lygmeniu, įskaitant ryšių palaikymą vietos, regionų ir nacionaliniu lygmenimis;
- kurtų sveikatos priežiūros ekspertų tinklus, kuriuose, pvz., dalyvautų pabėgėlių psichikos sveikatos, ypač potrauminio streso specialistai, ir šiuo tikslu glaudžiai bendradarbiautų su sveikatos priežiūros įstaigomis, NVO ir sveikatos specialistų organizacijomis, kad užtikrintų prevenciją ir ankstyvą problemų identifikavimą bei teiktų paramą ir gydymo paslaugas.

4.1.5. Aktyvus dalyvavimas ir socialinė įtrauktis

Pačių trečiųjų šalių piliečių dalyvavimas kuriant ir įgyvendinant integracijos politiką yra labai svarbus, jei norima pasiekti geresnių jų dalyvavimo ir integracijos rezultatų. Integracija – tai ne tik kalbos mokymasis, būsto paieška ar darbo radimas. Integracija taip pat reiškia aktyvų

dalyvavimą vietos, regiono ir nacionalinėje bendruomenėje, faktinių asmenų tarpusavio ryšių užmezgimą ir palaikymą per socialinę, kultūrinę ir sporto veiklą ir net įsitraukimą į politiką.

Formuojant ES, nacionalinę ar vietos integracijos politiką, ypatingą dėmesį reikėtų skirti lyčių aspektams, vaikų padėčiai – įskaitant nelydimus ir atskirtus vaikus³⁹, – ir potencialiai pažeidžiamų asmenų padėčiai, įskaitant smurto dėl lyties aukas ir religinėms bei tautinėms mažumoms priklausančius asmenis, kurie galėtų būti diskriminuojami arba susidurti su neproporcingai didelėmis integracijos kliūtimis.

Komisija užmegs dialogą su valstybėmis narėmis, siekdama užtikrinti, kad planuojant politiką ir įgyvendinant finansavimo iniciatyvas, įskaitant ES fondų lėšomis bendrai finansuojamus veiksmus⁴⁰, būtų atsižvelgiama į su lyčių aspektu ir migrančių moterų padėtimi susijusius klausimus.

Dialogas ir tarpusavio supratimas palengvėtų, jei iš pat pradžių per savanorystę, sporto ir kultūros veiklą būtų skatinami mainai su priimančiąja visuomene. Tokie mainai, didinant palankumą atvykėliams ir padedant kurti svetingumu pagrįstą požiūrį, gali būti naudingi tiek naujai atvykusiems trečiųjų šalių piliečiams (užtikrinant, kad jie jaustųsi naujos bendruomenės dalimi ir padedant suprasti pagrindines vertybes ir normas), tiek priimančiajai visuomenei, kurioje didinamas palankumas ir padedama formuoti draugišką požiūrį į atvykėlius. ES sporto klubai, jaunimo ir kultūros organizacijos jau dabar aktyviai įtraukia naujai atvykusius asmenis į savo veiklą. Pvz., Europos savanorių tarnyba padeda remti savanorių veiklą priėmimo centruose. Taip sukuriama ryšiai tarp prieglobsčio prašytojų ir jaunų europiečių, kurie padeda prieglobsčio prašytojams geriau suprasti Europos kultūrą ir vertybes.

Kiekvienam ES asmeniui, nesvarbu, ar jis yra ES pilietis, ar ne, įstatymu darbe arba įsidarbinant suteikiama apsauga nuo diskriminacijos dėl rasės arba etninės kilmės, religijos arba tikėjimo arba apsauga nuo diskriminacijos dėl rasinės arba etninės kilmės švietimo ir socialinės apsaugos srityje ir įsigyjant prekes ar paslaugas⁴¹. Šių teisių vykdymą turi užtikrinti valstybės narės ir būtina iš anksto susitarti dėl Komisijos siūlymo užbaigti rengti kovos su diskriminacija dėl, *inter alia*, religijos sistemą⁴².

Kova su diskriminacija ir teigiamo požiūrio į įvairovę skatinimas, taip pat kova su rasizmu, ksenofobija, ypač neapykantos kurstymu įgyvendinant atitinkamas ES taisykles⁴³, nacionalinės teisės aktus ir pasitelkiant tikslingas politikos priemones yra ir turėtų būti sudedamoji veiksmingos integracijos politikos dalis.

Komisija imsis šių veiksmų:

- pradės įgyvendinti kultūros, filmų ir meno (programa „Kūrybiška Europa“) projektus,

³⁹ Žr. Komisijos komunikatą dėl prioritetinių veiksmų pagal Europos migracijos darbotvarkę įgyvendinimo padėties, COM(2016) 85 *final*.

⁴⁰ Patariamasis lyčių lygybės komitetas (Komisijos vadovaujama valdymo struktūra) šiais metais priims nuomonę dėl lyčių aspekto įtraukimo į Europos migracijos darbotvarkę.

⁴¹ Žr. 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB.

⁴² Žr. Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas, pasiūlymą, COM(2008) 0426 *final*.

⁴³ Žr. 2008 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/913/TVR dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškomis baudžiamosios teisės priemonėmis.

kad skatintų kultūrų dialogą ir įvairovę bei bendras europines vertybes;

- pradės įgyvendinti projektus, kuriais, užtikrinant jaunimo dalyvavimą ir sporto veiklą, būtų skatinama socialinė įtrauktis („Erasmus+“);
- siūlys, kad Europos savanorių tarnybos projektais daugiau dėmesio būtų skiriama pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų integracijos į jų naujas priimančiąsias bendruomenes veiklai;
- rengs specialistams skirtus praktinius vadovus ir priemonių rinkinius, susijusius su kultūriniu sąmoningumu ir raiška, kultūrų dialogu, aktyviu trečiųjų šalių piliečių dalyvavimu priimančiųjų visuomenių politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime ir sporto veikloje bei skatins, kad jaunimas taip pat prisidėtų savo darbais;
- pradės įgyvendinti įvairių ES fondų lėšomis finansuojamus projektus, kuriais bus skatinama: dalyvauti politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime ir sporto veikloje; socialinė įtrauktis užtikrinant švietimą, mokymą ir jaunimo dalyvavimą; diskriminacijos, smurto dėl lyties, rasizmo ir ksenofobijos, įskaitant neapykantos nusikaltimą ir neapykantos kurstymą, prevencija ir kova su šiomis diskriminacijos formomis, geresnis bendruomenių, įskaitant religines bendruomenes, tarpusavio supratimas;
- toliau bendradarbiaus su Europos Parlamentu ir Taryba, kad būtų priimta kovos su diskriminacija direktyva.

Rekomenduojama, kad, stiprindamos savo integracijos politiką, valstybės narės:

- iš pat pradžių, pasitelkdamos savanorystę, sporto ir kultūros veiklą, skatintų mainus su priimančiąja visuomene;
- didintų trečiųjų šalių piliečių dalyvavimą vietos demokratinėse struktūrose;
- investuotų į projektus ir priemones, kurių paskirtis – kovoti su išankstiniu nusistatymu ir stereotipais (pvz., sąmoningumo didinimo kampanijos, švietimo programos);
- visapusiškai įgyvendintų teisės aktus, kuriais reglamentuojama kova su rasizmu ir ksenofobija ir aukų teisės, ir griežtai vykdytų vienodą elgesį ir kovą su diskriminacija reglamentuojančius teisės aktus;
- įgyvendintų trečiųjų šalių piliečiams skirtas pilietinio ugdymo programas, kuriomis būtų skatinama integracija į priimančiąją visuomenę ir skatinamas ES vertybių supratimas ir pagarba joms.

4.2. Integracijos rėmimo priemonės

4.2.1. Politikos koordinavimas

Imigrantų integracija yra politinis prioritetas, kuris turi būti įgyvendinamas ne tik įvairiose politikos srityse, bet ir skirtingais lygmenimis (ES, nacionaliniu, regioniniu ir vietos) ir įtraukiant nevyriausybinis suinteresuotuosius subjektus (pilietinės visuomenės organizacijas, įskaitant diasporas ir migrantų bendruomenes, taip pat religijos pagrindu įsteigtas organizacijas).

Siekdama spręsti pirmiau išvardytus uždavinius, ES turėtų atlikti aktyvesnį vaidmenį koordinuodama įvairių dalyvių ir suinteresuotųjų subjektų veiklą imigrantų integracijos srityje

ir palaikydama su jais ryšį. Būtent dėl šios priežasties Europos Komisija atnaujins dabartinį nacionalinių integracijos ryšių punktų tinklą⁴⁴ ir pavers jį **Europos integracijos tinklu**, kuris atliks aktyvesnį koordinavimo vaidmenį ir turės įgaliojimus tarpusavio mokymosi srityje. Komisija rems valstybių narių mainus šiame tinkle ir šiuo tikslu vykdys tikslingą mokymosi veiklą, pvz., atliks studijų vizitus, tarpusavio peržiūras, rengs savitarpio pagalbos ir tarpusavio mokymosi praktinius seminarus, kuriuose bus aptariami konkretūs integracijos aspektai. Tinkle, atsižvelgiant į susijusias politikos sritis (užimtumą, švietimą, lygybę ir pan.), bus skatinama bendradarbiauti su nacionalinėmis, vietos ir regioninėmis valdžios institucijomis, pilietinės visuomenės organizacijomis ir kitais ES lygmens valstybių narių tinklais.

Nuo 2009 m. Europos lygmens integracijos forumas⁴⁵ veikia kaip platforma, kurioje pilietinė visuomenė ir Europos institucijos gali aptarti integracijos klausimus. Nuo 2015 m. integracijos forumas evoliucionavo į **Europos migracijos forumą**, kuriame aptariamos įvairesnės temos, be kita ko, susijusios su migracija ir prieglobsčiu.

Be to, ES politinis bendradarbiavimas švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto, taip pat užimtumo ir socialinės įtraukties srityse padeda spręsti su migrantų integracija susijusius uždavinius. Augimo ir darbo vietų kūrimo strategijoje „Europa 2020“ nustatyti švietimo, užimtumo ir socialinės įtraukties rodikliai, kuriais siekiama stebėti ir skatinti struktūrines reformas. Trečiųjų šalių piliečių integracijos valstybėse narėse rezultatai taip pat analizuojami ir stebimi šalių ataskaitose ir konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose, kurios teikiamos per Europos semestrą ir kuriose ypač daug dėmesio skiriama integracijai į darbo rinką ir švietimui, kad būtų pasiekti geresni rezultatai ir skatinama socialinė įtrauktis⁴⁶.

2015 m. lapkričio mėn. Taryba ir Komisija pagal Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą („ET 2020“)⁴⁷ ir 2016–2018 m. ES darbo planą jaunimo srityje⁴⁸ nusprendė skatinti bendradarbiavimą integracinio švietimo, lygybės, nediskriminavimo ir pilietinių gebėjimų ugdymo srityje.

Be to, Komisija, atsižvelgdama į ES miestų darbotvarkę, užmezgė partnerystę, kurioje daugiausia dėmesio skiriama trečiųjų šalių piliečių integracijai, be to, įgyvendindamos šią partnerystę Komisija, valstybės narės, miestai ir pilietinės visuomenės atstovai kartu nustatys konkrečius integracijos skatinimo veiksmus. Šį darbą sustiprino pradėto politinės apskritojo stalo Komisijos ir Europos miestų diskusijos, kuriose siekiama skatinti ilgalaikę integraciją⁴⁹. Bendras tikslas – rengti reguliarius susitikimus, kuriuose būtų aptariami integracijos politikos ir finansavimo klausimai, ir taip stiprinti dialogą su vietos ir regioninėmis valdžios institucijomis ir pilietine visuomene (įskaitant migrantų bendruomenes ir diasporos organizacijas).

4.2.2. Finansavimas

Integracijos politikos sėkmė priklauso nuo strateginės, koordinuotos ir įvairialypės politinės sistemos ir tinkamo finansinės paramos ryšio.

⁴⁴ Žr. <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=furl.go&go=/the-eu-and-integration/eu-actions-to-make-integration-work>.

⁴⁵ Integracijos forumą, bendradarbiaudama su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, įkūrė Europos Komisija.

⁴⁶ Žr. http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_lt.htm.

⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=URISERV:ef0016&from=LT>.

⁴⁸ Žr. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13631-2015-INIT/lt/pdf>.

⁴⁹ Žr. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/04/04-05-2016-long-term-management-of-migratory-flows-a-new-partnership-between-the-commission-and-european-cities.

ES rėmė integracijos veiksmus skirdama specialų finansavimą ir platesniu mastu įgyvendindama priemones, kuriomis skatinama socialinė ir ekonominė sanglauda valstybėse narėse. Per ankstesnį finansavimo ciklą (2007–2013 m.) išleista 825 mln. EUR Europos integracijos fondo lėšų. Atlikus Europos integracijos fondo⁵⁰ laikotarpio vidurio peržiūrą, paaiškėjo, kad daugumoje valstybių narių fondo lėšomis finansuoti projektai kitu atveju nebūtų buvę įgyvendinti. Keliose valstybėse narėse fondas padėjo sustiprinti ir praplėsti NVO ir vietos subjektų vykdomą integracijos veiklą ir paskatino integracijos procese dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų dialogą ir idėjų bei gerosios patirties mainus⁵¹. Be šios specialios paramos, valstybėms narėms taip pat buvo prieinamos nemažos struktūrinių fondų lėšos, skirtos su integracija susijusioms priemonėms finansuoti, kad būtų pagerinta trečiųjų šalių piliečių socialinė įtrauktis, galimybės mokytis ir įsidarbinti. Pvz., Europos socialinio fondo (ESF) lėšomis buvo bendrai finansuoti veiksmai, kurių poveikis buvo nukreiptas į daugiau nei 5 mln. tokių asmenų⁵². Tačiau šis finansavimas sudarė tik dalį valstybių narių bendrų investicijų.

Pagal dabartinę 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą valstybės narės integracijos priemonėms pagal PMIF nacionalines programas skyrė 765 mln. EUR. Ši suma, palyginti su ankstesniu laikotarpiu, šiek tiek sumažėjo, tačiau poreikiai iš tikrųjų yra didesni ir dabar, atsižvelgiant į bendras sumas, kurias turi investuoti valstybės narės, matyti, kad šios sumos dabartinėje situacijoje nepakaks.

Būtent šiomis aplinkybėmis Pirmininkas J.-C. Junckeris savo 2015 m. rugsėjo mėn. kreipimesi į Europos Sąjungą⁵³ nurodė, kad valstybės narės turi dar kartą peržiūrėti savo paramos, integracijos ir įtraukties politiką, ir įpareigojo Komisiją išnagrinėti, kokią naudą ES fondai gali duoti imantis šių veiksmų. Komisijos tarnybos šį įpareigojimą įvykdė ir parengė įvairių pagal pasidalijamojo valdymo principą veikiančių fondų galimybių finansuoti integracijos priemones žemėlapi, taip pat aptarė tarptautinių finansinių įstaigų vaidmenį, kurį jos galėtų atlikti. Komisija parengė rekomendacinius dokumentus, kad padėtų valstybėms narėms strategiškiau ir labiau koordinuotai naudoti atitinkamus ES fondus, kad būtų greičiau pasiekti veiksmingi praktiniai rezultatai⁵⁴.

Valstybės narės gali pasinaudoti nemažomis sumomis, kurios yra prieinamos per dabartinį Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondai) programavimo laikotarpį, ir šiais fondais gali būti finansuojamos įvairios integracijos paramos priemonės. Visų pirma Europos socialinio fondo (ESF) ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) lėšomis remiama socialinė įtrauktis, švietimas ir su darbo rinka susijusios investicijos⁵⁵. Pvz., pagal ESF visoms valstybėms narėms skirta 21 mlrd. EUR, kurie gali būti panaudoti socialinės įtraukties skatinimui, kovai su skurdu ir diskriminacija, o pagal ERPF valstybėms narėms skirta 21,4 mlrd. EUR. ERPF lėšomis gali būti finansuojamos priemonės, kuriomis remiamos

⁵⁰ Žr. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0847&from=LT>

⁵¹ Projektuose daugiausia dėmesio skirta kalbos mokymui, pilietiniam ugdymui, įsidarbinimo galimybių palengvinimui, mainams su priimančiąja visuomene / kultūrų dialogui, integracijos politikos suinteresuotųjų subjektų gebėjimų stiprinimui, įskaitant priemonių kūrimą ir rodiklių nustatymą.

⁵² Kitų fondų lėšomis, pvz., „Erasmus+“, 2014–2015 m. finansuota daugiau nei 200 su pabėgėliais susijusių projektų arba tokių projektų, kuriuose sprendžiami pabėgėlių integracijos uždaviniai.

⁵³ Žr. http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/docs/synergies_between_amif_and_other_eu_funds_in_relation_to_migrants_en.pdf ir <http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=14499&langId=en>.

⁵⁵ Pagal abu fondus taip pat galima finansuoti gebėjimų stiprinimą, gerą valdymą ir paramą MVI, kurios taip pat gali prisidėti prie bendrų investicijų, siekdamas remti trečiųjų šalių piliečių integraciją.

investicijos į įsidarbinimo infrastruktūrą, socialinę įtrauktį ir švietimą, taip pat remiamas būsto įsigijimas, sveikatos priežiūra, pradedančiųjų įmonių steigimas ir fizinis, ekonominis ir socialinis labiausiai skurstančių miesto ir kaimo vietovių bendruomenių atkūrimas, be kita ko, pagal Inovatyvių miestų plėtros veiksmų programą⁵⁶.

Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) gali būti naudojamas integracijai remti įgyvendinant prioritetą „skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse“, kuriam skirta 14,4 mlrd. EUR, o finansuoti iš esmės galima darbo vietų kūrimą, pagrindinių paslaugų teikimą ir socialinės įtraukties veiksmus.⁵⁷

Komisija aktyviai bendradarbiauja su visais suinteresuotaisiais subjektais, siekdama užtikrinti, kad visos finansavimo priemonės būtų kuo geriau išnaudotos, ir tai daro integruotai bei užtikrindama strateginį koordinavimą. Ji skatina keistis subjektų ir fondų panaudojimo patirtimi, ir stiprinti subjektų, kurie užtikrina nuoseklų požiūrį, gebėjimus. Intensyvesnis dialogas ir tarpusavio mokymasis jau vyksta PMIF ir VSF⁵⁸ komitete. Kitas pavyzdys – naujai sukurtas Europos socialinio fondo Tarptautinio bendradarbiavimo migracijos srityje tinklas, kuriame dalyvauja ESF valdymo institucijos, socialiniai partneriai ir kiti susiję subjektai, kurie keičiasi patirtimi, kaip kuo geriau panaudoti ESF finansavimą (taip pat atsižvelgiant į sąveiką su PMIF) siekiant integruoti trečiųjų šalių piliečius. Komisija toliau stiprins strateginį dialogą su atskiromis valstybėmis narėmis, šiuo tikslu rengdama specialius susitikimus ir teikdama konkrečias rekomendacijas, kad būtų kuo geriau išnaudotas prieinamas finansavimas ir ištirtos papildomos dabartinių programų suteikiamos galimybės.

Be to, Komisija toliau ragins valstybes nares, regionines ir vietos valdžios institucijas, taip pat socialinius partnerius ir nevyriausybinės organizacijas, kad jos kuo visapusiškiau išnaudotų partnerystės mechanizmus ES fondams įgyvendinti⁵⁹. Valstybės narės turėtų suteikti organizacijoms kuo geresnes galimybes, visų pirma toms, kurios vadovaujasi naujoviškais požiūriais, kad jos galėtų dalyvauti kvietimuose teikti paraiškas, kai vykdomos šių fondų lėšomis finansuojamos nacionalinės programos.

Galiausiai Komisija, 2017 m. biudžeto projekte numatydama Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondą, siekia stiprinti ES finansinę paramą valstybėms narėms, kad jos integruotų trečiųjų šalių piliečius.

⁵⁶ Europos Komisija 2015 m. priėmė konkrečias rekomendacijas valstybėms narėms, kad spręstų atskirtų bendruomenių, įskaitant migrantus, švietimo ir būsto segregacijos problemą pagal ESI fondais finansuojamas programas.

Žr. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf.

⁵⁷ Pagal Europos struktūrinius ir investicijų fondus, Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondą (EJRŽF) gali būti remiama migrantų socialinė integracija suteikiant jiems profesinį mokymą ir švietimą, taip pat paramą steigiant pradedančiąją įmonę, jeigu jie nori pradėti dirbti savarankiškai. Pagal šį prioritetą taip pat gali būti remiamas integruotos vietos plėtros strategijų, kuriose taip pat gali būti numatytos įvairios paslaugos migrantams, įgyvendinimas. Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF) lėšomis gali būti remiamas bazinės materialinės paramos teikimas ir (arba) trečiųjų šalių piliečių socialinės įtraukties priemonės, jeigu jie priklauso nacionaliniu lygmeniu apibūdintai tikslinei grupei. Pagal „Erasmus+“ numatyta skirti 400 mln. EUR valstybėms narėms, kad jos per švietimo sistemą sustiprintų socialinę įtrauktį. ES pagal Septintąją bendrąją programą ir programą „Horizontas 2020“ finansuoja su migrantų integracija susijusius mokslinius tyrimus. Norėdami susipažinti su svarbiausiomis susijusių rezultatų išvadomis ir pagrindinėmis išvadomis, žr. politikos peržiūros dokumentą *Research on Migration: Facing Realities and Maximising Opportunities* (liet. „Migracijos tyrimas: tikrovė ir galimybių išnaudojimas“) 2016 m., p. 51–87.

⁵⁸ Vidaus saugumo fondas.

⁵⁹ Tai atitinka 2014 m. sausio 7 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 240/2014 dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų Europos partnerystės elgesio kodekso nuostatas, OL L 74, 2014 3 14, p. 1–7.

5. TOLESNI VEIKSMAI

Kartu su šiuo veiksmų planu dėl integravimo Komisija nustato politinius prioritetus ir priemones, susijusias su konkrečiais veiksmais, kurių bus imtasi ES lygmeniu remiant valstybėse narėse pradėtus integracijos veiksmus, siekiant toliau tobulinti ir stiprinti integracijos politiką visoje ES. Kuriant lankstesnę, darnesnę ir galiausiai tvirtesnę visuomenę, atėjo laikas įjungti aukštesnę pavarą. Komisija toliau skirs daug dėmesio imigrantų integracijos, nediskriminavimo ir dalyvavimo visuose politiniuose veiksmuose ir srityse prioritetui ir tikisi, kad valstybės narės elgsis taip pat.

Be to, Komisija, remdamasi dabartinėmis priemonėmis ir rodikliais ir toliau juos tobulindama, įskaitant tvirtesnę bendradarbiavimą su atitinkamais subjektais ateityje, toliau stebės integracijos politiką ir rezultatus⁶⁰. Remdamasi šiuo pagrindu, Komisija toliau analizuos trečiųjų šalių piliečių integracijos rezultatus ir, kai tinkama, per Europos semestrą teiks rekomendacijas valstybėms narėms⁶¹.

Kita vertus, valstybės narės raginamos pagal šį veiksmų planą atnaujinti ir sustiprinti savo integracijos politiką dėl teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių, ir atsižvelgti į naujus ir būsimus uždavinius bei užtikrinti, kad visa susijusi politika būtų orientuota į darnesnės visuomenės kūrimo tikslą. Valstybės narės taip pat turėtų strategiškai išnagrinėti, kaip, be prie PMIF pritaikytos paramos integracijai, būtų galima laiku pasinaudoti kita susijusia parama pagal Europos struktūrinių investicijų fondo programas ir kitas ES finansavimo priemones, siekiant remti jų integracijos uždavinius, ir stiprinti įvairių politinių sričių bei lygių sąveiką ir papildomumą.

Komisija reguliariai peržiūrės, kaip įgyvendinami šiame veiksmų plane aprašyti veiksmai ir įvertins pasiektą pažangą, taip pat nustatys būtinus papildomus veiksmus ir teiks ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai.

IŠSAMI 2016–2017 M. ES LYGMENIU NUMATYTŲ VEIKSMŲ APŽVALGA

	ES lygmens veiksmai, kuriais remiamos valstybės narės	Orientacinė data	Pagrindiniai subjektai
--	---	------------------	------------------------

⁶⁰ Pvz., ES kartu su EBPO pradėjo bendrą tarptautinį integracijos rezultatų palyginimą, kuriame politikos formuotojams pateikiami orientyrai, kuriais vadovaudamiesi jie savo šalies rezultatus palygins su kitų šalių rezultatais ir nustatys gerą patirtį. EBPO / Europos Sąjunga (2015 m.), *Indicators of Immigration Integration 2015 – Settling In*. Integracijos rezultatai vietos lygmeniu bus nagrinėjami ir ateityje. ES pagrindinių teisių agentūra šiuo metu stebi socialinę įtrauktį ir migrantų bei jų palikuonių dalyvavimą visuomenės gyvenime pagrindinių teisių požiūriu ir 2017 m. paskelbs antrosios didžiausios ES apklausos apie patirtį, susijusią su diskriminacija, neapykantos nusikaltimų aukomis ir migrantų ir mažumų dalyvavimu visuomenės gyvenime rezultatus (ES MIDIS II).

⁶¹ Žr. 2016 m. konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, kurios buvo patvirtintos 2016 m. gegužės 18 d. http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_lt.htm.

Prieš išvykimą / atvykimą taikomos priemonės	Pradėti projektus, kurių paskirtis – remti pagal PMIF įgyvendinamas veiksmingas prieš išvykimą / atvykimą taikomas priemonės, įskaitant perkėlimo į ES programose taikomas priemonės (pvz., kalbos mokymas, informacija apie paskirties šalies kultūrą ir vertybes ir pan.).	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė, trečiosios šalys.
	Dirbti su valstybėmis narėmis siekiant stiprinti bendradarbiavimą su atrinktomis trečiosiomis šalimis įgyvendinant Valetos veiksmų plane nustatytas prieš išvykimą / atvykimą taikomas priemonės.	2016 m.	Komisija, valstybės narės, trečiosios šalys.
	Nauja Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra palengvins keitimąsi gerąja patirtimi, susijusia su prieš išvykimą taikomomis integracijos priemonėmis.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
Švietimas	Teikti „Erasmus+“ internetinio kalbos žinių vertinimo ir mokymosi paslaugas apytiksliai 100 000 naujai atvykusių trečiųjų šalių piliečių, visų pirma – pabėgėliams.	2016 m.	Komisija
	Remti tarpusavio mokymosi renginius, skirtus nacionalinėms ir regioninėms institucijoms, pvz., įvadinės pamokos, įgūdžių ir kalbos vertinimas, parama nelydimiems vaikams, kultūrinis sąmoningumas, akademinė kvalifikacijų pripažinimas ir integracija į aukštąjį mokslą.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Kurti Europos tyrėjų, specialistų, vietos / regioninių sprendimų priėmėjų politikos tinklus, kuriuose, pasitelkiant formaliojo ir neformaliojo švietimo priemones, būtų dalijamasi gerąja patirtimi, susijusia su neseniai atvykusių asmenų integracija.	2017 m.	Komisija
	Pašalinti kliūtis trečiųjų šalių migrantams vaikams (mergaitėms ir berniukams) dalyvauti ankstyvojo ugdymo sistemoje, šiuo tikslu plėtojant Europos vaikų ankstyvojo ugdymo ir priežiūros kokybės sistemą (angl. <i>European Quality Framework for Early Childhood Education</i> , ECEC), įskaitant ECEC darbuotojams teikiamą pagalbą, kad jie galėtų patenkinti ypatingoje padėtyje esančių migrantų šeimų poreikius.	2016 m.	Komisija, valstybės narės.
	Remti žemos kvalifikacijos asmenų kvalifikacijos kėlimą, kaip nustatyta Europos naujų įgūdžių darbotvarkėje.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Finansuoti tarptautinius projektus ir partnerystės iniciatyvas, siekiant remti integracinį švietimą, mokymą ir jaunimą, ir ypatingą dėmesį skirti su migracija ir kultūrų dialogu susijusiems projektams, kurie vykdomi pagal „Erasmus+“.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Per Europos semestrą toliau analizuoti trečiųjų šalių piliečių integracijos rezultatus.	Kasmet	Komisija
	Teikti paramą mokytojams ir mokyklų personalui ir padėti suprasti, kaip skatinti integracinį švietimą ir tenkinti konkrečius besimokančių migrantų ir pabėgėlių integracijos poreikius per internetinę „School Education Gateway“ platformą rengiant internetinius	2016 m.	Komisija

	kursus ir imantis profesinio ugdymo veiklos.		
Darbo rinka ir profesinis mokymas	Pagal Europos naujų įgūdžių darbotvarkę sukurti trečiųjų šalių piliečiams skirtą įgūdžių vertinimo priemonių rinkinį, kad prieglobsčio prašytojai, pabėgėliai ir kiti trečiųjų šalių piliečiai galėtų laiku nustatyti įgūdžius ir kvalifikaciją.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Gerinti trečiųjų šalių piliečių <u>akademinės</u> kvalifikacijos pripažinimą, be kita ko: – išmokyti priėmimo institucijų darbuotojus, kad būtų greičiau pradėtos pripažinimo procedūros; – greičiau taikyti akademinės kvalifikacijos pripažinimo procedūras asmenų, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, atžvilgiu; – gerinti ENIC ir NARIC centrų ir susijusių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant priėmimo institucijose švietimo veiklą vykdančias NVO, dalijimosi informacija ryšių kanalus; – sukurti kvalifikacijos vertintojams skirtą priemonių rinkinį, kuris padėtų lengviau pripažinti pabėgėlių akademinę kvalifikaciją.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Didinti trečiojoje šalyje įgytos kvalifikacijos skaidrumą ir supratimą apie tokią kvalifikaciją, šiuo tikslu atliekant Europos kvalifikacijų sistemos peržiūrą (pagal Europos naujų įgūdžių darbotvarkę priimtas pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos), po kurios bus sustiprintas jos įgyvendinimas ir praplėsta taikymo sritis, kad apimtų galimybę užmegzti ryšius su kitų pasaulio regionų kvalifikacijos sistemomis.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Finansuoti projektus, kuriais skatinama sparti pabėgėlių ir moterų (EaSI / PMIF) adaptacija darbo rinkoje, profesinis mokymas (pvz., vertinant ir tvirtinant įgūdžius, rengiant į darbą orientuotą kalbos mokymą, mokant darbo vietoje) ir integracija į darbo rinką.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Skatinti dalijimąsi perspektyvia patirtimi, susijusia su integracija į darbo rinką, per esamus tinklus ir programas (Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklas, Jaunimo garantijų iniciatyvos koordinatoriai, tarpusavio mokymosi programa ir Europos kaimo plėtros tinklas).	2016 m.	Komisija, valstybės narės.
	Sukurti internetinę perspektyvios praktikos, susijusios su prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių integracija į darbo rinką, saugyklą, kuria valstybių narių politikos formuotojai galės naudotis kaip informacijos šaltiniu.	2016 m.	Komisija, valstybės narės.
	„Science4Refugee“: iniciatyva, kuri padeda mokslinį išsilavinimą turintiems pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams rasti tinkamas darbo vietas ES universitetuose ir mokslinio tyrimo įstaigose.	2016–2017 m.	Komisija
	Teikti finansavimą siekiant stiprinti savivaldybių ir vietos valdžios institucijų gebėjimus, susijusius su pabėgėlių priėmimo ir integracijos praktika, daugiausia dėmesio	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, vietos registracijos

	skiriant integracijai į darbo rinką.		institucijos.
	Per Europos semestrą toliau analizuoti trečiųjų šalių piliečių integracijos rezultatus.	Kasmet	Komisija
	Gerinti pagal Jaunimo garantijų schemas vykdomą informavimo veiklą, nukreiptą į jaunus pažeidžiamus nedarbingus ir nesimokančius jaunuolius, įskaitant jaunuolius iš migrantų šeimų.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Nustatyti geriausią patirtį, kad būtų skatinamas ir remiamas migrantų verslumas ir finansuojami bandomieji gerosios patirties sklaidos projektai.	2016 m.	Komisija, valstybės narės.
	Rengti socialinių inovacijų konkursą, kuriame bus apdovanoti naujoviški produktai, technologijos, paslaugos ir modeliai, kurie gali padėti integruotis pabėgėliams ir kitų trečiųjų šalių piliečiams.	2016 m.	Komisija, privatusis sektorius.
	Skatinti dalijimąsi perspektyvia patirtimi, susijusia su integracija, profesinio mokymo ir tarpusavio mokymosi srityje įgyvendinant esamas politines iniciatyvas ir programas (Europos pameistrystės aljansas, Europos jaunimo paktas, „Erasmus+“, programa „Švietimas ir mokymas 2010“).	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, privatusis sektorius.
Galimybė gauti pagrindines paslaugas	Skatinti naudoti ES fondus trečiųjų šalių piliečių priėmimo, švietimo, apgyvendinimo ir aprūpinimo socialine infrastruktūra tikslais.	2016–2017 m.	Komisija
	Stiprinti bendradarbiavimą su Europos investicijų banku, kad būtų užtikrintas trečiųjų šalių piliečių laikino apgyvendinimo, sveikatos apsaugos paslaugų ir socialinio būsto finansavimas.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, EIB.
	Skatinti valstybių narių tarpusavio mokymąsi, kaip spręsti su aprūpinimu būstu susijusius uždavinius.	2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Remti geriausią patirtį, susijusią su priežiūros paslaugų teikimu trečiųjų šalių piliečiams ir pabėgėliams, įskaitant moteris, vaikus ir pagyvenusius asmenis, pagal sveikatos programą (2016 m. metinį darbo planą).	2016 m.	Komisija, valstybės narės, sveikatos sektoriaus suinteresuotieji subjektai.
	Sukurti bandomuosius mokymo modulius apie rūpinimąsi trečiųjų šalių piliečių sveikata, skirtus sveikatos priežiūros specialistams ir teisėsaugos pareigūnams, kad būtų atnaujinti ir sustiprinti pirminės sveikatos priežiūros specialistų įgūdžiai ir gebėjimai ir skatinamas visapusiškas požiūris asmenų sveikatos priežiūros srityje.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, sveikatos sektoriaus suinteresuotieji subjektai.
Aktyvus dalyvavimas ir socialinė įtrauktis	Rengti specialistams skirtus praktinius vadovus ir priemonių rinkinius, susijusius su kultūriniu sąmoningumu ir raiška, kultūrų dialogu, aktyviu trečiųjų šalių piliečių dalyvavimu priimančiųjų visuomenių politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime ir sporto veikloje bei skatinti, kad jaunimas taip pat prisidėtų savo darbais.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, švietimo sektoriaus suinteresuotieji subjektai.
	Pradėti įgyvendinti kultūros, filmų ir meno (programa „Kūrybiška Europa“) projektus, kad būtų skatinamas kultūrų dialogas ir pagarba kultūros įvairovei.	2016 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.

	Finansuoti projektus, kuriais skatinamas trečiųjų šalių piliečių dalyvavimas politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime pagal PMIF.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Pagal Europos piliečių programą finansuoti miestų, miestų dvynių ir pilietinės visuomenės projektus, susijusius su piliečių dalyvavimu, įskaitant trečiųjų šalių piliečius.	2016–2020 m.	Komisija, valstybės narės, vietos registracijos institucijos, pilietinė visuomenė.
	Kovoti su ksenofobija didinant informuotumą ir skatinant geriausią kovos su ksenofobiniais aktais ir juos kurstančiomis kalbomis praktiką, pasitelkiant naujai sukurtą ES kovos su rasizmu, ksenofobija ir kitų formų netolerancija aukšto lygio grupę.	Nuo 2016 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Remti Europos savanorių tarnybos (dalis programos „Erasmus+“) projektus, kuriais būtų sprendžiami pabėgėlių integracijos klausimai.	2016 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Finansuoti rasizmo ir ksenofobijos prevencijos ir kovos su jais projektus, įskaitant neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kurstymą, iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti geresnį bendruomenių tarpusavio supratimą ir skatinti religinę ir kultūrinę veiklą bei projektus ir NVO, kurios su diskriminacija kovoja įgyvendindamos REB programos projektus.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Sukurti bendrą svetainę, kurioje būtų teikiama informacija apie susijusį ES finansavimą, skirtą projektams ir iniciatyvoms, kuriomis skatinama tolerancija ir kova su rasizmu, ksenofobija ir diskriminacija, remti.	2016 m.	Komisija
	Finansuoti gerosios patirties, kuria skatinama socialinė įtrauktis žemiausiu lygmeniu, įskaitant su integracija pagal „Erasmus+“ susijusią gerąją patirtį, sklaidos ir taikymo projektus.	2016–2017 m.	Komisija
	Sukurti politikos formuotojams ir jauniems darbuotojams skirtą priemonių rinkinį, kurį naudojant būtų galima įvertinti jaunimo darbo indėlį ir savišvietos bei neformalaus mokymosi indėlį į integraciją.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, švietimo sektoriaus suinteresuotieji subjektai.
	Finansuoti tarptautinius kultūrinius ir audiovizualinius projektus, siekiant pagal programą „Kūrybiška Europa“ remti pabėgėlių integraciją.	2016 m.	Komisija, pilietinė visuomenė.
	Pradėti įgyvendinti projektus, kuriais, užtikrinant jaunimo dalyvavimą ir sporto veiklą, būtų skatinama socialinė įtrauktis (pagal „Erasmus+“);	2016 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Finansuoti projektus, kurie padeda iš anksto nustatyti, apsaugoti ir integruoti prekybos žmonėmis aukomis tapusius trečiųjų šalių piliečius, taip pat pagal PMIF ypatingą dėmesį skirti vaikams ir nelydimiems vaikams.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
	Toliau dirbti su Europos Parlamentu ir Taryba, kad būtų priimta kovos su diskriminacija direktyva.		

	Nustatyti gerą patirtį, susijusią su parama moterims, ir ją skleisti.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, pilietinė visuomenė.
Koordinavimo, finansavimo ir stebėsenos priemonės	Stiprinti nacionalinių integracijos ryšių punktų tinklą ir paversti jį Europos integracijos tinklu, kuriame būtų skatinamas valstybių narių tarpusavio mokymasis.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Skatinti bendradarbiavimą įvairiais valdymo lygmenimis, įskaitant regioninį ir vietos lygmenį, pasitelkiant partnerystę pagal ES miestų darbotvarkę, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama trečiųjų šalių piliečių integracijai.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, vietos registracijos institucijos.
	Remti novatoriškus veiksmus vietos lygmeniu teikiant tikslingą finansavimą, įskaitant finansavimą pagal Miestų novatoriškų veiksmų programą.	2016–2017 m.	Komisija, vietos registracijos institucijos.
	Stiprinti visų susijusių ES finansavimo priemonių koordinavimą ir strateginį suderinamumą apskritai siekiant didesnio ES paramos poveikio trečiųjų šalių piliečių integracijai.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Stiprinti bendradarbiavimą su atsakingomis nacionalinėmis valdžios institucijomis, valdančiomis atitinkamus ES fondus, rengiant specialius mainus ir vizitus.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės.
	Atsižvelgiant į partnerystės principą ir bendrą atsakomybę, stiprinti visų susijusių subjektų dalyvavimą, įskaitant paramą keitimuisi patirtimi, susijusia su ESF lėšų naudojimu integruojant pabėgėlius ESF tarptautinio bendradarbiavimo migracijos klausimais tinklo pagalba.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, kiti subjektai.
	Toliau ES lygmeniu rinkti įrodymus apie integraciją, įskaitant integracijos rezultatų stebėseną vietos lygmeniu.	2016–2017 m.	Komisija, valstybės narės, taip pat bendradarbiaujant su EBPO.
	Stebėti socialinę įtrauktį ir trečiųjų šalių piliečių migrantų dalyvavimą visuomenės gyvenime pagrindinių teisių požiūriu.	2016 m.	ES pagrindinių teisių agentūra.